

І. С. Толкач,

магістрант кафедри математичного моделювання економічних систем, НТУУ "КПІ"

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРИРІСТ ДЕПОЗИТІВ ЯК ПОКАЗНИК ДОВІРИ КЛІЄНТІВ

FACTORS OF INFLUENCE ON THE GROWTH OF DEPOSITS AS AN INDICATOR OF CUSTOMER CONFIDENCE

У статті розглянуто фактори, що впливають на ступінь довіри клієнтів банку як фінансової установи в процесі здійснення кредитно-депозитної діяльності. Здійснено поділ цих факторів на матеріальні та нематеріальні, також здійснено класифікацію за характером впливу при здійсненні банківської діяльності.

The article considers factors influencing a degree of customer trust to the bank as a financial institution in the process of credit and deposit activities. Implemented separation of these factors to tangible and intangible, also it is classified by the nature of influence in banking activities.

Ключові слова: банк, довіра клієнтів, депозитна діяльність, фактори впливу на діяльність банку, гудвіл, ліквідність.

Key words: bank, customer confidence, deposit activity, factors influencing the bank activity, liquidity, goodwill, liquidity.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Глобальна економічна криза та особливості розвитку банківської системи в нових умовах призвели до недовіри населення до банківського сектора. Це загострило конкурентну боротьбу між комерційними банками та призвело до поступового зниження прибутковості банківської діяльності. Проблема пошуку факторів впливу на залучення депозитів залишається недостатньо вивченою, що обумовлює необхідність подальших наукових досліджень даної задачі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Розгляд факторів, що впливають на залучення депозитів банком, пов'язаний з появою досліджень на предмет стабільності банківської діяльності. Дослідженню основних аспектів проблеми формування банківських ресурсів в Україні присвячені праці багатьох вітчизняних економістів: М.Д. Алексеєнка, О.І. Барановського, О.В. Васюренка, А.П. Вожжова, А.М. Мороза, М.І. Савлука та ін. Проте найчастіше у працях українських дослідників розглядаються деякі аспекти формування окремих складових банківських ресурсів, зокрема зобов'язань.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розглянемо банк як фінансову установу, що здійснює кредитно-депозитну діяльність. В умовах фінансової нестабільності для забезпечення ефективною депозитної політики банки активно використовують як матеріальні, так і нематеріальні ресурси.

Ліквідність — як показник результату фінансової діяльності банку дає оцінку стану активів і пасивів банку, визначає складові, які мають матеріальний вплив на прибуток банку. Показник ліквідності дає достатню інформацію про фінансовий стан банківської установи. Ліквідність зменшується, якщо банк залучає велику кількість депозитів, також дійсне і обернене твердження.

Гудвіл — як показник нематеріальних активів банку, оцінює нематеріальну вартість банку, описує кінцевий результат, а не затрати на покращення іміджу чи привернення уваги споживачів.

Розглянути набір показників ліквідності та гудвілу дозволяє диференціація кредитів і депозитів. Як

відомо, за найпростішою класифікацією ліквідність поділяється на ліквідність у короткостроковому, середньостроковому і довгостроковому періодах. Отже, маємо набір значень ліквідностей, які залежать від типу активів і пасивів. Коефіцієнт ліквідності показує результативність діяльності банку через загальну оцінку стану активів та пасивів банку. Фінансовий стан банку характеризується розміром і структурою капіталу і зобов'язань та їх розміщення у його активах та проявляється у рівні ліквідності, платоспроможності і фінансовій стійкості.

На діяльність банку впливають зовнішні фактори, розглянемо ті, які суттєво впливають на діяльність банківської установи:

— посилення конкуренції іноземних банків і як наслідок зменшення ставок по кредитах і депозитах та відтік клієнтів до нових банківських установ;

— зміна цін на нерухомість;

— масове неповернення кредитів.

Фактори впливу на залучення депозитів можна класифікувати за характером їх впливу при здійсненні банківської діяльності на прямі та опосередковані.

Безпосередньо на рівень довіри клієнтів впливають прямі фактори. Непрямі свою чергу негативно впливають на надійність банків, обмежуючи можливості виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, що може призвести до неповернення клієнту вкладених коштів, дострокового вилучення клієнтами своїх ресурсів або переведення їх до інших банків. Економічними наслідками цих факторів може бути нераціональна структура депозитних ресурсів банку, що може призвести до значних фінансових втрат. Крім того, негативними наслідками факторів у сфері залучення банком ресурсів є погіршення іміджу банку як установи, яка спеціалізується на роботі із "чужими" коштами [1].

Проблема залучення депозитних ресурсів загострена тим, що банк ризикує підірвати довіру клієнтів до своєї діяльності. Таке явище для одного банку може викликати масовий відплив коштів і з інших банків. Проблема впливу факторів, виходячи за рамки банків та їх клієнтів, розповсюджується на всю економічну систему країни, і, в результаті, проблема управління факторами впливу на депозитні ресурси банків набуває загальнодержавного характеру. Отже, фактори впливу на залучення депозитних ресурсів можна поділити на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх відносяться ті фактори, виникнення яких безпосередньо залежить від діяльності банку. Вони обумовлені неефективною депозитною політикою банку, відсутністю чіткої стратегії поведінки на ринку депозитних ресурсів, недостатнім рівнем маркетингових досліджень цього сегмента ринку банківських послуг і недостатнім рівнем менеджменту банку, а також недосконалістю політики збуту депозитних послуг, організаційної структури банку та іншими чинниками. Відносно цієї групи факторів банк має можливість зменшити негативні наслідки їх впливу шляхом попереджувальних дій щодо їх появи, або, мінімізувавши їх прояв шляхом розробки і реалізації відповідних заходів, які зменшать вплив того чи іншого фактора на стан, обсяг та ціну банківських ресурсів. Таким чином, внутрішні фактори впливу на залучення ресурсів є керовані на рівні самої банківської установи, що дає змогу попереджувати та мінімізувати їх негативний вплив на результати діяльності банку та на економічні інтереси власників депозитних ресурсів.

При визначенні зовнішніх факторів ризику залучення ресурсів слід враховувати те, що можуть приєднатися й фактори, які формуються як в межах країни, так і поза її межами. Зовнішні фактори впливу в

межах країни на залучення ресурсів банку поділяються на фактори ризику макро- і мікрорівня. При визначенні зовнішніх факторів, що формуються на макрорівні, слід враховувати наступні моменти: передумовами зовнішніх факторів можуть бути зміни в макроекономічній і/або політичній ситуації в країні, дія цих факторів впливає на рівень залучення депозитних коштів як банку, так і його клієнтів, що розмістили свої кошти на рахунках, такі фактори можуть впливати на залучення ресурсів прямо або опосередковано. Отже, визначаються можливості і методи регулювання факторів виникнення депозитних ризиків банку [2].

Зовсім інша ситуація із факторами, які формуються поза межами країни. Вони пов'язані зі зміною цін на ресурси, що банк залучає на закордонних ринках, кон'юктурою міжнародних ринків банківських ресурсів, відкритістю національної економіки країни, зміною політики центрального банку щодо залучення коштів вітчизняними банками на міжнародних ринках, обмеженнями законодавства зарубіжної країни щодо участі іноземних банків на ринку банківських ресурсів [3].

Із практики останніх років: іноземні банки, які входять до складу банківської системи нашої країни, як правило, не приділяють достатньо уваги роботі із ресурсами населення, а розміщують більш дешеві ресурси своєї країни в досить дорогі споживчі кредити в Україні, що дає їм можливість заробити в Україні надприбутки, забезпечивши ринки збуту для своїх виробників споживчих товарів. Як наслідок, зменшуються надходження до поточних рахунків вітчизняних виробників, знижуються доходи певної групи населення, що, в свою чергу, позначиться на розмірах та структурі банківських депозитних ресурсів.

ВИСНОВКИ

Отже, можна зробити висновок про те, що банківські депозитні ресурси — це кошти у національній чи іноземній валюті, передані власником чи третьою особою за дорученням у готівковій чи безготівковій формі на рахунок власника для зберігання на визначених умовах з періодичною сплатою відсотків або без неї, та залишки коштів на рахунках клієнтів.

Враховуючи рівень конкуренції на банківському ринку, спад довіри клієнтів банкам, розгляду факторів впливу на залучення коштів повинно приділятися більше уваги, вони повинні розглядатись досить детально, оскільки депозитні ресурси важливе джерело банку для поповнення запасів готівки з цільовим використанням на проведення активних операцій банку. У сучасних умовах актуальність значно зростає у зв'язку з перенасиченням депозитної бази банків та необхідністю її оптимізації. Розглянуто основні фактори впливу на залучення депозитних ресурсів банком, визначено види їх впливу.

Література:

1. Примостка Л. Економічні ризики в діяльності банків // Банківська справа. — 2004. — № 3. — С. 16—23.
2. Репа Л.В. Управління валютним ризиком: політекономічний аспект: Автореф. дис. канд. екон. наук. — Донецьк, 2008. — С. 5—23.
3. Управление деятельностью коммерческого банка (банковский менеджмент) / под ред. О.И. Лаврушина. — М.: Юрист, 2003. — 688 с.
4. Антонов М.В. Банковские риски и распределение кредитного ресурса: автореферат диссертации на соискание ученой степени канд. экономических наук / РАН ЦЭМИ. — М., 1994. — 15 с.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2013 р.